

כתיב: "ורחץ את בשרו במים" ומשמע שיגע בשרו במים, ולמדנו, שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים, ומדכתיב: "את בשרו" ולא אמר: "ורחץ בשרו", למדנו לרבות את הטפל לבשרו, ומאי ניהו שער שלא יהא בו דבר חוצץ.

אמרי בני הישיבה לתרץ: דאורייתא אין צריך אלא לעיוני דלמא מקטר [לבדוק אם נקשרו השערות],⁽¹⁴⁾ אי נמי: שמא מאוס

[נתלכלך] מידי,⁽¹⁵⁾ משום הציצה, ואתא ב-29 איהו עזרא ותיקן חפיפה במסרק דוקא, משום הרחקה.⁽¹⁾

ט. ושיהו רובלין מחזרין בעירות, הטעם הוא משום תכשיטי נשים [תמרוקי הנשים], כדי שיהיו מצויים להן, ולא יתגנו על בעליהם.

י. ותיקן טבילה לבעלי קריין:

אשה חוגרת בסינר בשעה שעושה מלאכתה, שאם לא כן שמא תחוס על בגדיה ותחשוף שוליה, והדבר מגונה.

14. כתבו התוספות בשם רבינו תם, שלא תיקן חפיפה אלא בראש, ומשום שהחפיפה היא בשיער דוקא כמו שהוכיחו; וכתב, דכן משמע מן הסוגיא כאן, דקאמר: "דאורייתא דילמא מיקטר"; והרמב"ן בניהו סו ב הוכיח ממה שמביאה הגמרא "את הטפל לבשרו, ומאי ניהו שיער"; ודעת הפרישה [יורה דעה קצט ד] בהבנת דברי רבינו תם, דהיינו דוקא בשערות הראש שהן ארוכות ומהודקות ולא בשאר שערותיה, אך בתוספות הרא"ש בנדה סו ב בשם רבינו תם משמע, שהוא הדין בכל מקום שיער, וכן היא דעת הרמב"ן והרשב"א שם.

ורש"י כתב כאן בד"ה האשה חופפת: במסרק, ומבואר שאף לדעתו חפיפה היינו בשיער דוקא, וכן כתב רש"י כאן בתחילת עמוד ב; וכן הביא הרמב"ן בנדה סו ב, ששיטת רש"י היא, שהחפיפה היינו בשערה, [ראה רש"י ורמב"ן שם]; ומיהו התוספות בנדה שם ד"ה אם, הביאו, שבמחזור ה"ר שמעיה מבואר בשם רש"י, שחפיפה היא בכל הגוף; וכן מבואר ב"מחזור ויטרי", ובספר הפרדס לרש"י, ובספר "האורה", וכן היא דעת ה"אור זרוע" סימן שסא

להלכה, והביא שכן היא שיטת הרשב"ם.

15. כתב הרמב"ן בנדה סו ב: "ומדאמרינן מדאורייתא עיוני בעלמא דילמא מיקטר, אי נמי מיאוס מידי, שמע מינה שאפילו בכל הגוף צריכה לעיין דבר תורה, משום דילמא מיאוס במידי, משמע דלגבי הכי מקום השער ושאר מקומות שבגוף שוין, אלא דאתא עזרא וחייש דילמא אתיא לטיטעי בעיוני דשיער, משום דשכיח ביה קטרי, ואחמיר ביה חפיפה, הילכך בעי עיוני בכליה גופיה דאורייתא, ובעי נמי חפיפה למקום שיער מדאורייתא.

ולכאורה נראה, שרבינו תם שהוכיח [ראה הערה 14] מלשון הגמרא "דאורייתא לעיוני דילמא מיקטר" שהחפיפה היא בשיער, הוא מפרש מה שאמרו: "אי נמי מאוס מידי" היינו בשיער דוקא, ושלא כהבנת הרמב"ן [דמשמע שהוא מפרש דקאי על כל הגוף], שהרי אם כהבנת הרמב"ן, מה ראה היא מכאן דחפיפה היא דוקא בשיער, והרי הגמרא בהדיא מדברת הן על השיער והן על הגוף; והרמב"ן באמת לא הוכיח שחפיפה היא בשיער מלשון זו, [ראה הערה 14].

1. נתבאר על פי רש"י; והרמב"ן בנדה סו ב, פירש, שהוא משום שכיחות הקשרים בשיער, ושמה תטעה בעיונה.